

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik mindennap, a hétfői és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Apáczai-utca 3. sz.

A lap szellemi részére vonatkozó közleményeket a szerkesztőség címére kérjük beküldetni.

Egy hasábos petitsor 5 kr. Hirdetés-bélyeg 80 kr.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézhetők.

LAPTULAJDONOS:

A Szent László-Nyomda-Részvénytársaság.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

DR. PERSZ ADOLF.

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átvéve:	Negyedévre . . . 2 frt — kr.
Egész évre . . . 6 frt — kr.	Egy hónapra — > 80 >
Félévre . . . 3 > — >	Vidékre postán szállítva:
Negyedévre . . . 1 > 50 >	Egész évre . . . 10 frt — kr.
Egy hónapra — > 60 >	Félévre . . . 5 > — >
Helyben házhoz hordva:	Negyedévre . . . 2 > 50 >
Egész évre . . . 8 frt — kr.	Egy hónapra 1 > — >
Félévre . . . 4 > — >	Egyes szám ára 4 kr

A »Tiszántúl« olvasóihoz.

Küzdelmes, nehéz napokat élünk. Az álliberálizmus hamis jelszavakkal és erőszakkal megsemmisíteni, csirájában elfojtani igyekszik minden mozgalmat, mely a kath. vallás védelmére emelkedik fel, közben azonban engedi szabadon felburjánozni a szociálizmust és radikálizmust, csak hogy a dinasztikus és konzervatív néppártot ezek segítségével lehetetlenné tegye és a forradalom talaját előkészítse.

A „Tiszántúl“ zászlójára a katolikus szellem és irány jelszavai vannak felírva.

A „Tiszántúl“ a legolcsóbb napilap az egész országban és mindamellett olyan tartalmas, hogy bármely vidéki lappal kiállja a versenyt. Ugyan szerkesztve, hogy a központi lapokat teljesen nélkülözheti az olvasó és mégis bő tájékozást nyer mindenről, ami az országban vagy a haza határára túl történik és feljegyzésre méltó.

Július hó 1-től kezdve új előfizetést nyitottunk és kérjük lapunk olvasóit és barátait, hogy a „Tiszántúl“t minél szélesebb körben terjesszenek és ajánlani sziveskedjenek. Együttal jelentjük, hogy intézkedtünk az iránt is, hogy kiadóhivatalunk azon előfizetőinknek, kik fűrdőre, vagy nyaralni mennek, a lapot a bejelentendő cím alatt pontosan expedálja.

Kérjük az előfizetéseket mielőbb eszközölni, hogy a lap pontos szétküldése körül zavar elő ne fordulhasson.

Vidéki előfizetések legcélszerűbben postán, utalványgyal eszközölhetők.

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átvéve:

Egész évre . . .	6 frt. —
Félévre . . .	3 > —
Negyedévre . . .	1 > 50 kr.
Egy hónapra . . .	60 >

Helyben házhoz kézbesítve:

Egész évre . . .	8 frt. —
Félévre . . .	4 > —
Negyedévre . . .	2 > —
Egy hónapra . . .	80 kr.

Vidékre postán szállítva:

Egész évre . . .	10 frt. —
Félévre . . .	5 > —
Negyedévre . . .	2 > 50 kr.
Egy hónapra . . .	1 > — >

A „Tiszántúl“

szerkesztősége és kiadóhivatala.

Igazságügyi mizériák.

Sehol, semmi téren annyi kísérletezés nem történt, mint nálunk az igazságszolgáltatás rosszabbá tétele felé.

Amióta alkotmányos életünk megifjodott a népviselet alapján, tehát az 1867-ik évi kiegyezés után, elértük azt, hogy egyes kikiáltott nagyságok vezetik a kormányban az igazságügyet s a gyakorlati jogi kiszolgálás egészen az elméleti emberek kezeibe került, kik a gyakorlati irányferdeségeit nem ismerve, nem hogy javítanának, de sőt válságosabbá teszik a helyzetet.

Mig magán jogunk kodifikálva nincs, mig a bíró véleményét nem köti a törvény, hasztalan várjuk a jogi fogalmak megjegzőcsődését, minden újonnan kinevezett bírónak új eszméi, új irányban való törekvései vannak, kit nem kötnék a curia vagy kir. táblai jogszabályok. annálkevésbé, mert a kir. táblák és a curia tanácsai ugyanazon természetű s jogalapon álló ügyekben két, sőt háromféle módon határoznak, ítélnék.

Ily ítéletekkel nap mint nap találkozunk, hanem azért ott van a szigorú törvény, mely a felelősségre büntetést szab, hogyha a felsőbb bíróság alaptalannak találja a felelősséget.

A legújabb keletű kísérlet a szóbeliség a sommás ügyekben.

Ezt a német rájáról magyar rájáról huzott valamit csakis olyan elméleti egyén találhatta fel, a ki a sommás eljárással cseppet sem ismerős.

Az angolok és a normannok ősi szokásai ujulnak meg nálunk, mikor a szent fa alatt a nép vénei ítélnének; onnan ugyan nem volt felelősség, hanem itten van.

A kir. járásbíró példátlan gyorsasággal határidőt tűz, ugy két-három hónapra a kereset beadásától és mivel személyi és dologi bíróság, saját véleménye alapján ítélt.

No mert magánjogi kodexünk nincsen.

Felelősségünk.

Felmege az ügy a kir. törvényszék felelősségi tanácsához.

Mert abban a véleményben vagyunk, hogy a járásbíró nem értett a dologhoz, becsitáltatjuk a feleket a kis törvényből a nagy törvénybe.

Meglehet, hogy három hónapra, biztosabb ugyan négyre, de legvalószínűbb öt hónapra a tárgyalási határidő kitűzése.

Oka ennek az, mert a kis törvénynek többet tud a nagy törvény.

Mikor aztán a felelősségi tanács, mely három tagból áll, meghallgatja a feleket, elvonul határozni s legtöbb esetben új tárgyalási határidőt tűz ki három hónapra.

Rendesen a felelősségi tanácsban 8—9—10 ügydarab van kitűzve, mig ezek letárgyalatnak, a háromtagú tanács tagjai nem dolgozhatnak semmit és mivel a törvényszék egyéb elintézni való ügyeitől vonják el őket, hát a többi dolog hátramaradást szenved.

A személyzet szaporítását nem engedi az állami költségelőirányzat nélkül is túl magas volta, nem engedheti a deficit ijesztő alakja, mely most már erősen rémitgetni kezd.

Az ügyvédek általában tudják és érzik, hogy a szóbeliség behozatala óta a törvényszéki ügyek érdemleges elintézése félelmetesen hátra vették, hanem az ügyek semmit mondó végzésekkel való tologatása uralkodó járványává fejlődött.

Egy bírótól csakis a hivatalozobából miniszteri székbe növekedett miniszter és hűség utánczója mindenben, az államtitkár követelhet annyit, amennyit nálunk követelnek a gyakorlati étellel nem ismerős jó emberek, kiknek egyéb érdemök nincsen a jósnál.

Szilágyi Dezső nagy reformjai alaposan kéz és láb nélkül születtek, az egyes miniszterek belefáradnak az apróságok huzcolgatásába, hanem a bírák! — azok bele öszülnek, ha egyéb bajok nem lesz.

A hivatalozobában felnőtt új bírák

95 JUL. 4

meg vannak akadáva az új rendszerrel, melyet már is kezd az élet átalakítani — minden szigorúsága mellett.

Az a temérdek halasztgatás, melyről járásbíróságaink irattára tanuskodik, arra mutat, hogy a jogkereső felek minden, a bírósághoz beadott peres ügyekben lemondottak a gyors és olcsó igazságszolgáltatásról, de lemondottak főleg az ügyvédek, kiknek, ha más pálya nem fog nyílani előttük, el kell zúlleniök ilyen sanyaru viszonyok mellett.

Természetes, hogy az ügyvédi kamarák mindezekre szemet hunynak, hacsak olyan felhívással nem akarnak javítani, minő a nagyváradi ügyvédi kamaráé volt, hogy t. i. minden ügyvéd szám és névszerűleg jelölje meg azt az ügyét, melyet a bíróság hosszasan nem vett elő.

Hát erre bizony még az indítványozó sem adott választ, megrökönyödött ennek nagyszerű voltától, melylyel maga ellen zudította volna a bírakat tömegesen.

Nincs itt egyéb, mint Dause nagy lemondatátismételni:

Lasciate ogni speranza.

Advocatus.

Az egyházpolitikai törvények végrehajtása.

Az egyházpolitikai törvényeket, a mint többször jeleztük, már október elsején életbe lépteti a kormány. Erre vonatkozólag a hivatalos lap közli az első rendeletet, mely szövegrinti szövegében a következő:

A magyar királyi miniszteriumnak 1895. évi június hó 29-ik napján tartott tanácsában hozott határozatához képest az 1894. XXXI. t.-cikk 148. §-nak 2-ik bekezdése és az 1894. XXXIII. t.-cikk 90. §-a alapján rendeltetik:

A házassági jogról szóló 1894. évi XXXI. törvénycikk 1895. év október hó 1-ső napján lép hatályba. Ennek következtében egyidejűleg hatályba lépnek az 1894. évi XXXIII. törvénycikk 90. §-nak 2-ik bekezdése értelmében az állami anyakönyvekről szóló 1894. évi XXXIII. törvénycikknek a házasságok kihirdetésére, a házasságkötésnél való közreműködésre és a házassági anyakönyvek vezetésére vonatkozó rendelkezései, valamint az 1894. évi XXXII. törvénycikk 10. §-a értelmében a gyermekek vallásáról szóló 1894. évi XXXII. törvénycikk is.

Az állami anyakönyvekről szóló 1894. XXXIII. t.-cikk alapján kinevezett anyakönyvvezetők a születések és halálos esetek nyilvántartására és tanúsítására vonatkozó működésüket 1895. évi október hó 1-ső napján kezdik meg.

Fiuméra és kerületeire külön rendelet intézkedik.

Budapestben, 1895. évi június hó 29-ik napján.

B. Bánffy s. k.

A Fiume város és kerületére nézve kiadott külön rendelet szerint, a fentebbi törvénycikknek Fiumében és kerületében szintén október hó 1-én lépnek életbe, s hivatalos nyelv gyanánt az olasz nyelv szerepel ott, a hol a törvények az ország többi területén az állam nyelvének használatát írják elő.

A végrehajtásra vonatkozólag a bel-, igazságügyi, valamint a vallás- és közoktatásügyi miniszterek szintén kibocsátották a terjedelmes rendeleteket.

Ezekre visszatérünk.

Néppárti napilap.

A „*Fejérmegyei Napló*“, az országos néppárt hivatalos közlönye, mely eddig hetenkint háromszor jelent meg, újévtől kezdve *átköltözik a fővárosba és napilappá lesz.* A néppárti napilap szerkesztését illetőleg a tulajdonosok tárgyalásokat folytatnak *Kaas Ivor* báróval és *Günter Antal* a „Nemzeti Ujság“ szerkesztőjével.

Főlöszleg hosszasan kommentálni, hogy a néppárti lap ilyen átalakulása mily nagy jelentőséggel bírna a pártra nézve.

Lapszemle.

Budapest, 1895. július 3.

A „*Magyar Állam*“ az ellenzéki szellemről cikkeznek, melyet szükségesnek tart a hatalommal szemben, hogy ez által az ország öntudata ébren legyen, az önértet jobban kifejlődjék s a kormány önhittsége ne tullozzon. Különösen szükség volt a katolikus öntudat felébresztésére, hogy megakadályozza a liberalizmus tulkapásait.

A „*Hazánk*“ „*Pester Lloyd*“ ezim alatt ama visszaélést tárgyalja, hogy a Pester Lloyd előbb közölte a miniszeri rendeleteket, mint a hivatalos lap. A kormány eljárása e tekintetben nem helyes, mert sok zavarra adhat más alkalommal okot. Sérelmes az is, hogy az egyh. pol. törvényeket német médiummal boesátja közlirré, mi által reclámot esinál a lapnak, mert a külföld a Pester Lloyd utján értesül a magyar viszonyokról.

A „*Budapesti Hirlap*“ az országos középiskolai tanáregyesületnek Kassán tartandó közgyűléséről cikkeznek, melyen az egyesület kísérletet akar tenni, hogy tevékenységét decentralizálja, illetve, hogy a vidéken is eleven kulturai tevékenységet keltsen.

Az „*Egyetértés*“ az egyetem reformjáról cikkeznek; reformra van szükség. Sokan is nyerne nek oklevelet hivatásuk öntudata nélkül; a testületi szellemet kell kifejleszteni az egyes szakiskolákban és az órákat nem szabad pénzért osztogatni, hogy a tanár ne nehezteljen a hallgatóra, ha nem nem nála veszi az órákat.

A „*Nemzeti Ujság*“ „*Rendeltetik*“ ezim alatt a Budapesti Közlöny tegnapi számában közölt miniszterelnöki rendelettel foglalkozik, melyet apokrifnek tart. A miniszterelnöknek nincs joga a szakminiszterek tárczájába vágó rendeleteket közölni.

A „*Magyar Hirlap*“ a kormány és pártjáról cikkeznek, Bánffy az ő nyíltságával sokat kivitt, így Kálnoky eltávolítását is. Pártja szereti, mert keresztüli vitte az egyházpolitikai reformokat; csak az a hiba, hogy a párt nem demokratikus színezetű s így a szabadelvű reformok keresztülvitelére is a főrendek számát kellett szaporítani.

A „*Magyarország*“ az egyh. politikai törvények végrehajtásának modorait ismereteli részletesen. E módozatokat lapunk is körülményesen hozandja s ott ismertetjük majd közönségünkkel.

A „TISZANTUL“ TÁRCZÁJA.

Kérdés felelet nélkül.

— A „Tiszántul“ eredeti tárczája. —
Irtá: Kincs István.

Lándi Orbán tapogatózva jött le a második emeletről. Nem mintha sötét lett volna a folyosón, nem; hanem a szemvilága egészen másfelé kalandozott, mint a merre szüksége lett volna rá. Na de mi a manót, hát azért járja ő már husz esztendőn keresztül ötszörhatszor is napjában meg azt a grádiesot, hogy még most az öklébe vegye mindkét szemét, a miért le ne forduljon onnan? Ez már öreg szégyen volna az ilyen agglegényre. Ha eddig le nem fordult, hát ezután se teszi meg azt a bolondot senki fia kedvéért.

Még két fok és a földszintre ér. Le is ért, hanem hogyan? Hosszában nyujtózkodott a kapuzsin koczás padlózatán.

— Lánzos lobogós! Hát ez már mi? — kérdezte magától, miközben a bordáit kezdte tapogatni bizonyosság okáért, ha voltaképpen csakugyan nem fordult-e ki egyik is a helyéből. Semmi baja se történt. Részeg embernek sincs külön szerencséje.

A lépeső legelső grádiesán egy asszony ült. Ruhája megviseit, areza halavány, tekintete lázas pirban ég. Úgy összehuzza magát, mintha elfeledte volna, hogy éppen julius irnak a kalendáriumban.

Es ezen a fehérsépen bukott Lándi Orbán keresztül. Hogy az Isten akárhová tegye. Rá is mordult alaposan.

— Hát maga mit keres itt? He?

Hanem feleletet hiába várt. Az az asszony nem válaszolt. Csak mereven nézte azokkal a lázasan égő kísérletien szürke szemével.

Más ember megrázkódott volna tőle, hanem Lándi bátyákon a fehérsépek tekintete nem igen szokott fogni. Különb asszonyok meg leányok szegezték már rá kérő, könyörgő, sokatmondó tekinteteket, hanem ő annyit sem értett belőle mint a tótember a magyar imádságból. Nem értette, mert nem akarta érteni.

Mit tegyen hát annakokáért ezzel a jött-menttel éppen kivételt! Van eszében. Majd jól megszólaltatja ő. Olyant ordít rá, hogy három napos halott létére is meg kell szólnia.

Hát kendet mi az ördög hordozza itt?

Hallja kend? — lármázott Lándi föltápszkodva s odaállva elébe.

Megint semmi válasz.

— Csak azért jött, hogy újában legyen más becsületes embernek? Mi lett volna, ha most a nyakamat szegem? Me?

Az a halványarezu fehérsépe újra csak hallgat.

Szeméi még mindig ott függnek az agglegényen. Ideges tudott volna lenni e néma tekintetnek hatása alatt. S hozzá azokban a szemekben mintha lett volna valami, mi hangosan kért, megindítóan könyörgött volna. Az a tekintet éles nyíl volt, mely áthatott a gyevenszentendő eszerette kérgen is. S ez a kéreg történetesen Lándi Orbán szívet fődte.

Igen, ugy volt, az a tekintet áthatott rajta. Valami önkénytelen részvét lopozott az aggle-

geny szívébe. Nem birt már olyan gorombán rámondolni. Olyan különös kérdések kergetőztek mindszüntelen a fejében.

— Hátha néma? hátha beteg? s hogy el van hagyatva, hogy ágról szakadt, az amugy is bizonyos. Mit keseritse még ő is szegénynek az életét?

Oda ment egészen melléje. Megfogta hosszú fehér kezét, melyben az a szabályos a szenvedés borujával takart azaz nyugodott s az forró volt.

— Istenem! — röppent el az agglegény ajkáról a szó — hiszen beteg, nagyon beteg!

Az ismeretlen nő még erre se válaszolt. Csak szemének felesillanó fénye mintha köszönetről, elérékenyülésről beszélt volna.

S ez az elérékenyülés ragadós nyavalya: átragadt Lándi Orbánra is. Nyomban olyan eslekedetre határozta el magát, mire őt ember e világon képesnek nem hitte.

Fölszállította azt az idegen teremést a szobájába. Egy ágya volt az egészben. Megbontotta és belefektette az ő betegét.

Azután töprengni kezdett. Mit tegyen? Menjen? ne menjen orvosért? De mit kell azt más embereknek tudnia, hogy ő, az agglegény asszonyt rejteget a házában. Még meg találnák nevetni.

Es elvégre is az orvos sokszor se nem árt, se nem használ. Többet ér a gondos ápolás. Abban pedig nem lesz hiány.

Lándi elsőben is hideg borogatást rakott a beteg égő homlokára s csendes némasággal leste az ütér tulesigázott lüktetését.

A »Nemzet« az egyházpolitikai reformok életbeléptetéséről cikkeznek, s azt jogosnak, igazságosnak és méltányosnak találja minden pártra nézve, amit még az egyh. pol. ellenzék is kénytelen elismerni.

A »Pesti Napló« fokozottabb nemzeti munkára hívja fel a nemzet figyelmét, melynek első igyekezete is oda irányuljon, hogy levelesse a felekezeti harcok és villongások áldatlan küzdelmét, hogy mindenféle idegen befolyástól megszabaduljon az ország, s tovább haladjon azon az uton, amelyen az utóbbi 30 év alatt haladt.

A »Pesti Hírlap« a »bányászok érdekében« cím alatt a rendetlen munkásviszonyokkal foglalkozik, hol a strike-ok, lázítások és zajos munkágyűlések napirenden vannak, s a hatóság nagyon közömbösen viseli magát. Igen nehéz a bányászok helyzete, kik nehéz életveszélyes munkát végezvén a legnyomorúságosabb viszonyok közt sanyalódnak.

Országos czipészkongresszus.

(Saját tudósítónktól.)

Arad, július 2.

(r.) Ma délelőtt 8 órakor vette volna kezdetét az aradiak kezdeményezésére egybehívott czipészkongresszus, ha a korcsmákban elszéledt vidéki és fővárosi, szocialista agenseket össze lehetett volna egyszerűen fogdosni. Majd két órába került, míg a kétszáz közül százat össze toborozták, mire ugy, 10 óra tájban megejtették a választásokat, melynek eredményeképp Sturza János (Budapest), Pakszián Sándor (Arad), Matuschek József (Kolozsvar) és Müller Béla (Debreczen) elnökökké; Kvintovics Lajos (Budapest), Hegedüs Ferencz (Kolozsvar), Bója Mátyás (Szeged) és Schrodt Lajos (Arad) jegyzökké választottak.

Mindez azonban nem mehetett minden nehézség nélkül, mivel majd mindegyik külön véleményen volt. A legszájasabb volt azonban köztük egy Horváth János nevezetű, kit szocialista üzemek, izgatás és több ilyen dolgokért örök időre kitiltott a főváros területéről a rendőrség. Eltekintve attól is, hogy a megválasztottak közül nem egy élvezte az ügyességre pártfogása folytán a börtön levegőt szocialista tanok, terjesztésért, mégis Greén Nándor rendőrhadnagy, a hatóság képviselője megnyithatónak vélte a kongresszust.

Erre a gyűlést meg is nyitották az elnökök, mire a jegyzőkönyv hitelesítésére került volna a sor. Ezen azonban megoszlottak a vé-

lemények, s olyan csete paté következett, hogy ha dikies, sámfa, csirizes tál, vagy lábszij került volna a kezük ügyébe, ugyancsak kitettek volna magukért a politikus talpjavitnok és bőr művész mesterek, s talán egy kis vért se sajnáltak volna — a közérdekért. Hosszas vita után abban állapodtak meg, hogy a négy elnök hivatalból, a négy jegyző pedig a kongresszus megbízásából hitelesítse a jegyzőkönyvet.

Ezután Schrodt Lajos referált a czipészek nyomasztó helyzetéről, s dühösen kikelt a gyárak ellen, melyeket az állam protegál. Beszédebe elkeverve a szocialista maszlagokat, melyek elmaradhatatlanok, úgy látja czélszerűnek a gyárak elleni opponálást, ha az egyes ipartestületeknél egyértelműleg odahatnak, hogy az általa benyújtott javaslatokat a kormányhoz felterjesszék.

Utána Horváth János, egy a főváros területéről is kitiltott izgága, szocialista apostol beszélt a közigazgatási viszonyokról. Szocialista frázisokkal telt beszédéből azt vettük ki, hogy a gyárak és a tőke ellen agítál persze szocialista modorban. Szerinte a kisiparos gyári munkássá süllyedt, s azért egy javaslatot ajánl az elfogadásra, mely az 1884. évi ipartörvény 84. és 121. §-ának módosítását czélozza.

Ugyanis mondja ki határozatilag a kongresszus:

hogy a jelenlegi áru termelési rendszert, mely az egész nemzeti vagyont kifosztja és egyes üzérkedők kezébe halmozza össze, a társadalom mintegy 70%-ára életveszélyesnek nyilvánítja és ezért az árutermelést a magán tulajdonból kiszabadítani kívánja;

s hogy az 1891. évi XIV. t.-cikket az országgyűlés mielőbb revisio alá vegye, s olyképpen módosítsa, hogy a kötelező belépés ugyan továbbra is fenntartassék, de a kis és közép iparosok egyáltalán fel legyenek mentve a kötelező befizetés alól.

Továbbá törvényhozásilag biztosítsák a belépésre nézve a szabad választást.

Mindezen javaslatokat egyhangulag fogadták el, nem ugy azonban a kereskedelmi és iparkamrákról szóló törvény módosítására vonatkozó javaslatot. Végre nagy többsége a kongresszusnak ugy határozott, hogy a kereskedelmi kamarától függetlenítsék az iparkamara, mert így jobban megfelelne hivatásának. L e n g y e l Károly beszélt ezután; minden szaván meglátszott, hogy értelmes iparos ember, ki nem hagyja magát a tulzók által befolyásoltatni. Beszédében azt fejtegette, hogy

minden pillanat aggasztóbbá tette a helyzetet. Mennyi szemrehányást tett magának, hogy mindjárt orvost nem hivatott. Remegett, ha rá gondolt, hogy ez a forró kéz meghidegülhet, az a ziháló mell elesenedesethetik, az a remegő ajk még abbahagyhatja kísérteti beszédjét.

Tűz derengett még a hajnal a keleti égbolton, Lándi Orbán már is lerohant a lépcsőn.

Orvossal jött vissza.

Az orvos megvizsgálta a beteget, esőválni kezdte a fejét s azt mondta:

— Nincs már segítség.

Lándi Orbán kövé meredt ezekre a szavakra. Érzékei fölmondták a szolgálatot. S hogy az első benyomás alól kissé fölocsudva, egy székre rogyott s két kezébe temette arcát.

Mire föltekintett, az orvos már nem volt a szobában; egyedül volt, újra egyedül az ő kedves betegével.

Nem hitt, nem tudott hinni annak az embernek. Meggyőződése, hite, azt mondta neki, ő meg fogja őt menteni az életnek.

Imádkozni kezdett.

Mire a végére ért, olyan kísérteti csend következett, hogy megrázkódott tőle.

A beteg ajka elnémult, a fehér arc kismult, a kéz megmerevedett — ő nem volt többé.

Két nap múlva temettek. Egyetlen ember ment a gyászkocsi után s az az ember keservesen zokogott.

Lándi Orbán volt.

Barátai, kik látták, azt kérdezték egymástól, miye lehetett az a halott Orbánnak, hogy annyira megsiratja? Senki se tudott erre a kérdésre felelni.

Nem tudott volna maga Lándi Orbán sem.

milyen káros ama javaslat, mely az ipartestületek feloszlatását czélozza. Véleménye szerint kisebb városok nincsenek azon helyzetben, hogy külön ipar kamarát tarthassanak fenn.

Határozati javaslatot is nyújtott be:

hogy keresse meg a kongresszus az országgyűlést az iránt, hogy a kereskedelmi és iparkamarákat válassza külön egymástól, de ugy, hogy a jelenlegi ipartestületek is megmaradjanak.

H e g e d ü s Ferencz a mesterek és segédek közt fennálló viszonyt fejtegetve, a következő, határozati javaslatot nyújtotta be.

Alakítsanak az ország minden helyiségében bizottságokat, melyekben a mesterek és segédek egyenlő számban legyenek képviselve.

E bizottságok hatás körébe tartozzék:

I. A munkarend megállapítása és az arra való felügyelet.

II. A munka viszonyból keletkező vitás ügyek tárgyalása és elintézése.

III. Közös ügyeknek közös megbeszélés útján való elintézése.

IV. A kömüvelődés és szakképzés előmozdítása.

E bizottságok létszámának megállapítása a helyi viszonyokhoz van kötve, s kölcsönös megállapodások szerint szabályozható.

A házon kívüli munkának eltörlése volt az utolsó javaslat, melynek elfogadása után elszéledtek a korcsmákban a czipész urak, kik kifogástalan öltözékben, lakczipőben és czilinderben jártak-keltek a városban, mi arról tesz bizonyosságot, hogy a kis ipar még nincs annyira tönkretéve, mint azt a kongresszuson feltűntették. Másnap még a nyers anyagnak első kézkől való beszerzéséről, a tiz órai munkaidőről, végre a segéd nélkül dolgozó mesterek tanonczai számáról szóló javaslatokat fogadták el egyhangulag.

Kimondották a czipész szakiskolát és a »rokkant alap« létesítését is, mire a kongresszus véget ért.

Megkoszorúzták a 13 vértanu vesztőhelyén levő emlékoszlopot, s azután a délután folyamán átrándultak Uj-Aradra, hol 20 hordó sört kebeleztek el.

Este pezsgő vaesoránál ismerkedtek a czipészi szaktársak, s ott izgattak a monopolizáló gyáripar ellen, mely őket tönkre teszi.

Bizony aki ezeket a pezsgőző, jól konserválta, frakkos urakat mulatni látta, nem gondolta volna, hogy ezek azok a tönkre jutott agyon sanyargatott kisiparosok, kik helyzetök javításán fáradoznak. Különbösen aranyóra nehez arany lánczezal, négy-öt gyémánt gyűrű jellemezte a tönkrejutottakat!

Mit szólnak ehhez az agráriusok?

NAPTÁR.

— Július 4 —

Csütörtök, Róm. kath. Ulrik pk. Prot. Ulrik. Gör. kel. június 22. Oszéb vt. Izr. Thamus 12.

Nap két 3 óra 57 p., nyug. 7 óra 38 p. Hold kette 5 óra 5 p. nyug. 0 óra 25 p.

Július 4. Nagyvárad város közigazgatási bizottságának ülése d. u. 3 órakor.

4. A biharmegyei népnévelési egyesület választmányi ülése d. u. 5 órakor.

6. A nagyvárad ker. ifjak körének táncvizgalma a Polgári lövőde helyiségében.

7. A »Szigligeti társaság« matinéja N.-Szalontán.

11. Nagyvárad város törvényhatósági bizottságának ülése d. u. 3 órakor.

13. A 48-as népkör táncmulatsága a Rhédey-kertben.

UJDONSÁGOK.

Lapunk egyes számai a következő üzletekben kaphatók:

Kiss Dávid kereskedése Fő-utca,
Sonnenwirth-Iéle bazárban Fő-utca,
Kádár és Kiss czégnél Kishid-fő,
Kutasi D. papirkereskedésében Uri-utca,
Pauker Dániel papirkereskedésében Kis-placz,
Reich Sándor vegyeskereskedésében Szent-János-utca,
Mezey János fűszerkereskedésében Körös-utca.
Reich Antal kereskedése Nagy-Fürdő-utca.
Frankl Mari tőzsde és hírlapelárusító Kereskedelmi csarnok palota, Nagypiac.

* **József főherczeg Nagyváradon.**
A magyarság legkedveltebb és legnépszerűbb kir. herczege — mint már említettük — ma este hét órakor érkezik a budapesti gyorsvonattal városunkba.

Csak most tudta azt a nő jobban szemügyre venni.

Negyvenév körül lehetett. Hosszukás szabályos arc, magas homlokán egy-két barázd. Isten tudja minő gondok szántották oda. Talán ugys azok lopták holló hajába is azokat a deresülő szálakat, melyek azt az arcot olyan érdekessé tették. Sötét szemei mintha még jobban elborultak volna. Eleinte még rajta csüngtek, később már csak egy fikszi pontot kerestek s a végén olyan ijesztő kifejezéssel meredtek a szoba ürességébe...

Lándi Orbán nem tudta, mi történik vele. Szíve elszorult. Tele volt egészen.

Életében nem ismerte, nem tanulta ismerni, mi az az érzelem. Szerencse, balsors, öröm, bubánat minden hidegen hagyta s most e mellett a nő mellett, ki neki se inge se gallérja, olyan különös érzés vez rajta erőt.

Retteg az életért.

A beteg melle zilálni kezd. Az eddig néma ajkak mormolni kezdenek. Összefüggéstelen szavak, tört mondatok zavarják meg az aglegény lakásának esendjét...

Az óra egyik negyedet a másik után üti. Homály ül már az utcán, boru a szoba tárgyain.

Lándi Orbán meggyújtja a lámpást.

Félreállítja a szoba sarkába, honnan csak egy halvány sugár lopózik a beteg arcára. S ő ott ül az ágy mellett, egyik ruhát a másik után facsarja ki a vízben s teszi a nő homlokára. Ápolja szeretettel, ápolja gondnal, mint az anya tulajdon gyermekét, mint a férj szerető hitvesét...

Szemét be nem hunyta egész éjszaka.

Nehezen várta a reggelt. Minden perecz,

Kiséretében lesznek báró Vécsey főudvarmester, Surányi ezredes segédtsízt és Jankovich főhadnagy parancsírtsízt.

A kir. herceg fogadtatása saját kérelmére a lehető legegyszerűbb lesz ugyan, de azért elég ünnepélyes és méltó őfelségéhez.

A bibornok, mint házi gazda nevében a vasutnál dr. Nogáll János püspök-nagyprépost fogja köszönteni a magas vendéget és meghívja a bibornok vendégszerető palotájába.

Dr. Beöthy László, Biharvármegye és Nagyvárad város főispánja, Rácz Mihály polgármester helyettes a megye és város, — Mezey Mihály tüzoltófőparancsnok, Diósy Soma és Hegedüs Géza alparancsnokok az egyesítve néven tisztelgnek az érkezésnél; utóbbiak, mint az országos tüzoltó-egylet főparancsnokának mutatják be hódolatukat.

A helyben állomásozó katonaság és honvédség főbb tisztjei is megjelennek a Perronon a honvédség főparancsnokának és a háziezred tulajdonosának tiszteletére.

A kir. herceg a vasutól egyenesen a bibornok rezidenciájába fog hajtatni, ahol Schlauch püspök este 8 órakor tiszteletére estebédet ad.

Az estebédre hivatalosak az összes nagyvárad honvédtisztek, néhány egyházi, polgári és közös hadseregbeli katonai előkelőség. Az ebéd alatt háziezredünk zenekara fog játszani ez alkalomra összeállított kitűnő program szerint.

A kir. főherceg Nagyváradon időzése alkalmából városunkba érkeznek még Pokay János altábornagy, honvédkerületi parancsnok, Jekelfalusi Lajos ezredes dandárparancsnok, Klein István őrnagy kerületi segédtsízt, Szentpáli Gábor főhadnagy dandársegédtsízt.

Holnap József főherceg diszszemlét fog tartani a honvédség felett.

*** A városi tanácsülésből.** Nagyvárad város tanácsa tegnap délelőtt ülést tartott, melyen a következő fontosabb ügyeket tárgyalták a nagy számú folyó ügyek kivételével.

Aldás-uteza burkolati munkálatainak átvétele iránt Laender Ferenc vállalkozó kérvénye folytán a felülvizsgálat lett elrendelve s annak foganatosításával a szepészeti és közlekedési bizottság bízott meg.

Az állati hullák elégetésének behozatala végett ifj. Rimler Károly főkapitány és Busch Dávid főmérnök ki lettek küldve Debreczenbe, hogy az ottani hullágető kemencéit tanulmányozzák s ehhez képest javaslatot terjesszenek be.

A cong. izr. hitközséget felhívták, hogy a részükre átengedett nagypiaczteri telek vételárát záros határidő alatt fizesse be, az építkezést pedig a feltételek szerint kikötött határidőben teljesítse, mivel ellenkező esetben a telek visszavétele iránt fog intézkedés tétetni.

A real- és polgári iskolák építkezéséből folyólag a bokréta ünnepély megtartására 250 frt megszavazása iránt tesz a tanács előterjesztést a közgyűlésnek.

A Széchenyi utcának a városháza felőli oldalán létesített betonburkolat kifizetését a tanács teljesíthetőnek nem találta s a mennyiben ennek daczára a „Meloceó testvérek” cég a munkálatok árát egészben megtéríteni kérte, a közgyűlés elé terjeszti az ügyet még pedig azon véleményvel, hogy ezen a feltételeknek meg nem felelő munkálat kifizetését szintén tagadja meg.

Mert világosan kikötött, hogy a járda csak az esetben fog átvétetni, ha az alkalmazott beton lapok 6%-ánál nem több hibás lap fog találni, már pedig a felülvizsgálat alkalmával a bizottság megállapította, hogy a munkálat ezen feltételnek nem csak meg nem felel, hanem a jó lapok száma nem tesz ki 6%-ot. Szóval kritikán alóli.

*** A király adománya.** A király Nagyv. Folkmár község tüzkárosult lakosai segélyezésére háromszáz forintot adományozott magánpénztárából.

*** Vád egy baba ellen.** A nagyvárad rendőrségénél Kapata János orvosi bizonyítvánnyal támogatott panaszt adott be S. L.-né baba ellen amiatt, mert nejeinek többszöri hívás után sem akarta megadni a szokásos segélyt. A szegény anya vajadásának majdnem áldozatul esett és oly beteg, hogy csak gondos gyógykezelés mentheti meg az életét. Nem akarunk a vizsgálat elébe vágni, de annyit már is kijelentünk, hogy ha a vád igaz, az ilyen nő nem tarthatja meg a diplomáját.

*** Jókai a tanítóknak.** Jókai Mór, az oraviczabányai kerület képviselője, ez évben is, úgy mint a korábbi években, 300 frtot küldött Wlassics Gyula dr. vallás- és közoktatásügyi miniszternek, hogy ezt az összeget választó kerülete legjobb tanítójának megjutalmazására fordítsa.

*** Hidverési gyakorlatok a Körösön.** Érdekes gyakorlatot tartottak tegnap a katonák a Róth-féle fatelep mellett, a széles-utczával szemben, a Körös-folyón. A 15-ik számú Pálffy huszárezred utászosztálya Schey Pál főhadnagy vezetése a 37-ik József gyalogezred utász-csapata pedig Balogh főhadnagy vezénylete mellett ugyanis — mint említettük — hidverési gyakorlatot tartottak. A 15—20 méter hosszú hid elkészítéséhez hajnali 4 órakor kezdtek hozzá s már reggel 8 órára a hid teljesen kész volt. A hidon 10 órakor átvonult egy ágyú üteg lovasság 6 ágyúval, 4 század gyalogság és a huszárság. Az igen érdekes gyakorlaton jelen voltak Pokorny Herman altábornagy, Fuchs Mór dandárparancsnok, Rencz Alfréd ezredes a 15-ik huszárezred parancsnoka Pfriem Antal alezredes és a tisztikar számos tagja. A nagyszámu nézőközönség legnagyobb részét a környéken lakókból és kevés uri közönségből állott. Délután a hidat lebontották.

*** Egy törzsorvos öngyilkossága.** Megrázó családi tragédia utolsó felvonása játszódott le Bécsben: Rammel Ferencz dr. törzsorvos, a bécsi tisztú leánynevelő intézet felügyelője czyankálival megmérgezte magát. A mult hét végén történt, hogy Rammel felesége, valószínűleg pillanatnyi elmezavarban, megölte tiz éves kis leányát s aztán öngyilkosságot követett el. Az orvost ez a szörnyű eset annyira megrendítette, hogy szintén a halálba kívánczolt. Este ellátogatott a temető kápolnájába, majd imádkozott a felesége és kis lánya sirján s délelőtt 11 órakor bezárkózott a szobájába. Délbe, mikor a eseléd be akart hozzá menni, zárva találta az ajtót. Feltörték a lakást s az orvos a pamlogon feküdt holtan: cziánkálival mérgezte meg magát. Halála előtt egy papírlapra azt az óhaját írt fel: temessék el felesége és leánya mellé.

*** Kinevezések.** A m. kir. belügyminiszter dr. Hladik Gusztávot, a Marczibányi-féle császárfürdői alapítvány világi gondnokát, az országos törvénytár szerkesztőjévé nevezte ki. Dr. Hladikot Nagyváradon is igen sokan ismerik, középiskoláit a helybeli prēm. r. főgymnásiumban végezte s 7 évig a „Szent Jézsef” intézetnek volt növendéke. Tallián Béla Békésvármegye főispánja ifj. Salacz Ferencz végzett nagyvárad joghallgatót a szarvasi főszolgabíró mellé díjtalan közigazgatási gyakorlónak nevezte ki.

*** Az anyakönyvvezetők diszöve.** Perczel Dezső belügyminiszter lázas buzgalommal dolgozik, hogy az anyakönyvvezetés ügyét október elejéig teljesen előkészítse. Ez előkészítő munkálat egyik legfontosabb aktusa az anyakönyvvezetők övének megállapítása. Mint egy könyvatos ujságolja, a belügyminiszter hosszas fejtörés után a különféle minták közül ma elfogadott egy diszöve-mintát, a melynek

szállítással Spitz Bernát fővárosi egyenruha készítő bízta meg. Ezzel aztán megoldotta a miniszter az anyakönyvvezetés előkészítésének kérdését, s mivel a könyvatos állítása szerint Spitz Bernát ur mintája széles nemzeti színű szalagból készült és esinos esokor van rajta: a miniszter ur bizonyára megkönnyebbült lélekkel fogja megkezdeni nyaralását, mint a ki az új korszak beköszöntését a nemzeti színű diszöve-minta elfogadásával nagyszerűen előkészítette.

*** Egy tolvaj miatt vád alatt.** Gyuriczán Sándor drákcsékei malombérlő veteményeit, — mint levelezőnk írja — rendszeresen megdézsmálta Kozmán Flóra, aki mint notorius „falu rossza” volt ismeretes. Mintegy öt héttel ezelőtt ráesett a molnár a tolvajra s tetten érve el akarta fogni. Ekkor Kozmán letépette a molnárt s agyba-főbe verte a szerencsétlen embert, aki csak a legnagyobb erőfeszítéssel tudott lakásáig menekülni. Itt — abban a hitben, hogy a garázda tolvaj esetleg lakába is behatol — leakasztotta lőfegyverét s újra kiment, hogy Kozmán letartóztatását megkísérlje. Kozmán ismét ellentállást tanúsított, dulakodásra került a dolog, míg végre a gyengébb Gyuriczán rálőtt a tolvajra s annak alsó lábszárát megsebezte. Kozmán öt hét múlva halt meg és pedig a bonczoló orvosok véleménye szerint az elhanyagolt seb következtében beállott vérmérgezés folytán. A bonczolásnál a m.-csékei járásbíró és dr. Comsia és dr. Breider kör- illetve járásorvosok voltak jelen. Gyuriczánt — aki Kozmán megsebesítése után önként jelentkezett az illetékes hatóságnál — most a büntető törvényszék fogja felelőségre vonni.

*** Kánikulai forróság.** Az idei nyár nagyon esuffá tette az időjósokat és a kalendáriumszínalókat. Csak Falb Rudolfnak volt igaza, aki sok kritikust napot jósolt 1895-re. Nálunk a tegnapi jelzett vihar is jelentkezett. Igaz, hogy csak rövid deig tartott. Nagy szél volt, melyet dörgés s vilámlás követett és az eső is szitált egy negyed óráig, de azután ismét kiderült és újra beállott a kinzó forróság. Már itt volt a hivatalos nyár, amikor még felöltözkben fagyoskodunk és egyszerre csak idő előtt afrikai hőfokokkal rontott ránk a kánikula. A kutyánapok pedig, ha lett volna bennük emberség és respektálják vala a kalendárimot, még csak e hó 21-én köszönhetek volna be, így pedig már junius utolsó napjait is megkeserítették. Veritéket gyöngyözve jár-kél az ember, ha a köteleesség hajtja, azok a boldogok pedig, akiket nem hajszol a kenyér, bemenekülnek a napsugarak elől sötétre függönyözött szobákba. Mindenki bágyadt, álmos és szidja a forróságot, csak a gazda dörzsöli vigan a kezét, mert neki jól esik ez a száraz, egyenletes meleg az aratásra.

*** Nagyvárad katonák Orosházán.** A nagyvárad 37. gyalogezred három századát Orosházára vezényelték. A katonák az egész aratási idő alatt ott maradnak. Jelenleg még nincsen ok a készenlét elrendelésére, s ez intézkedés úgy látszik elejét akarja venni az Orosháza környékén rendszerint keletkezni szokott munkászendülésnek,

*** Ülés a városházánál.** Nagyvárad város szepészeti és közlekedési szakbizottsága f. hó 4-én délután 4 órakor ülést tart.

*** Névváltoztatás.** Kohn Vilmos esökmői illetőségű földművelő vezetéknevének „Földesi”-re leendő átváltoztatását a belügyminiszter megengedte.

*** Német tisztek brutalitása.** Karlsruhól jelentik, hogy a helyörség két tiszte a minap koresmában összeveszett két egyetemi hallgatóval, a minek párbajra való kihívás lett a vége. Mint-hogy a becsületügyi tárgyalások nagyon sokáig húzódtak, a tisztek elmentek az egyik tanuló szülőinek lakására, hol azonban csak a tanuló hugát találták, a tisztek kardot rántottak és a leányt kezén és felső karján súlyosan megsebesítették. A tisztek ellen megindították a becsületbírósi eljárást,

* A «László malom» sorsa. Julius hó 2-án járt le a határidő a «László gőzhenger-malom» végleges megvételére, a mennyiben — mint ismeretes — az árverési feltételek szerint a felszámoló bizottságnak jogában állott nyolcz napon belül az árverés eredményét, ha előnyösebb pótajánlat érkeznék be, hatályon kívül helyezni. Julius 2-án este csakugyan a Hunyady malom részvénytársaság pótajánlatot adott be, melyben 1000 frttal többet ajánlott, mint Garay Károly s így a László malom 261000 frtért a Hunyady malom birtokába jutott, mivel a felszámoló bizottság helyt adott a pótajánlatnak. A «Hunyady malom» a malom üzembe hozása s egyéb teendő végett legközelebb ülést tart.

* **Parlaghy Vilma válópöre.** Berlinből írják, hogy Parlaghy Vilma festőnő, aki néhány évvel ezelőtt Nagyváradon az általa festett Kossuth-képet mutatta be, és a kit a német császár annyira kegyel, hogy egy visszautasított képe érdekében ösztetűzött az első berlini nemzetközi képzőművészeti kiállítás juryjével, — beadta az elválasztási kérését férje, dr. Krüger ellen. A házaspár ezelőtt egy évvel még a legjobb egyetértésben élt Velencében, a hol házuknál szívesen látták a magyarokat.

* **Letartóztatott váltóhamisító.** Tegnap említettük, hogy Jáczenót váltóhamisítás miatt a rendőrség letartóztatta és a büntető bírósághoz kísértette át. A Jácze vallomása alapján azt is megirtuk, hogy nevezett a püspökségnél, mint hivatalnok volt előzőleg alkalmazva. Géczy Lajos püspök főtisztától tegnap azt a helyreigazítást kaptuk, hogy Jácze Zenó mint díjnok volt ugyan foglalkoztatva a püspökségnél, de csak rövid ideig, mert rendetlen életmódja miatt el kellett őt bocsátani. Hivatalnok tehát nem volt és vallomása sem volt igaz.

* **Megint földrengés Laibachban.** Az anynyit szenvedett szerencsétlen laibachiaknak még mindig nincs nyugtok. Kedden éjjel fél tizenegy órakor ismét oly óriási lökést éreztek, milyenre nem volt példa a rettenetes husvétii földrengés óta. Az emberek megrémülve rohantak ki házaikból s a szabad ég alatt töltötték az éjszakát. E lökésen kívül — mely hat másodpercig tartott — egész éjszaka rengett, hullámozott a föld, sőt hajnalban újra ismétlődtek a lökések.

* **A betegsegélyző pénztárak ellenőrzése.** A kereskedelmi miniszter körrendeletileg hívta fel a II. foku iparhatóságokat, hogy amennyiben jóváhagyott alapszabályokkal bíró betegsegélyző pénztárak ellenőrizhetése és a pénztárak jegyzékének pontos vezetése czéljából szükséges tudni, hogy működésüket mely napon kezdték meg, ennél fogva mutassák ki mindazon kerületi, ipartestületi, gyári vállalati, építési és magánegyesületi betegsegélyző pénztárakat, melyek a hatóságuk alá tartozó területen az 1891. évi XIV. t. cz. alapján jóváhagyott alapszabályokat nyertek. Egyidejűleg tüntessék ki, hogy azok működésüket tényleg mely napon kezdték meg, végül pedig az okot, melyek már huzamosabb idő óta működnek s ennek dacára zárszámadásaikat és mérlegeiket be nem mutatták, ezeknek haladéktalan betérjesztésére utasítsák.

* **Az a bizonyos czápa.** Ha nem énekeltük volna meg más helyen, ott igazán teljes jóhiszeműséggel konstatálhatnók, hogy itt a kánikula. Immár megérkezett az a bizonyos fiumei czápa is, melyet julius elején mindig megtalálnak Volosea vagy Miramare mellett s melyet a legöregebb embereknek sem sikerült eddig elfogni. A fiumei levelezők roppant naiv emberek; ők még mindig azt hiszik, hogy művelt nyugot-európai ember hisz a czápa örök meséjében. Ma már minden félig-meddig civilizált ember tudja, hogy czápa nevű öslények egyedül a velencei lagúnákban találhatók, ott is csak akkor, ha az ember a Márk-térről

hozott buzaszemekkel csalogatja magához a bestiákat. Ennek dacára Fiuméből mégis azt telegrafálják, hogy Preluccánál, Volosea mellett a halászkok óriási czápat láttak. A távirat szavahihetőségének emelésére szolgál valószínűleg ama ténykörülmeny felemlítése, hogy a czápa belekerült egy óriási hálóba, de szétlépte azt és elmenekült. A csudálatos halat tehát most sem sikerült kézrekeríteni s így nagyon valószínű, hogy jövő esztendőre ilyenkor ismét lesz hozzá szerencsénk.

* **Egy város lángokban.** Lembergől írják, hogy Glinihany, keletgalicziai város lángokban áll. A belváros tökéletesen leégett és a tűz még egyre terjed. Száz meg száz család maradt kenyér és hajlék nélkül.

* **Tűz egy faskamarában.** Tegnap reggel ismét tűz volt Nagyváradon. Szűcs Istvánné külvárosi házában egyik faskamarája gyuladt ki. Nagy veszély keletkezhetett volna, mert a háznál senki sem volt otthon, de szerencsére a szomszédok észrevették a tüzet és anélkül, hogy a tűzoltókra szükség lett volna el is oltották. A rendőri vizsgálat a tűz keletkezésének okát kinyomozni nem tudta.

* **Brutális eszmadia legény.** Tegnap is bebizonyította J. Lajos, hogy a lelkétől kiválva eszmadia. A lábszíjjal úgy elverte Török Lajos tanonczot, hogy a vér ömlött a szegény gyermekből. A szülők a brutális eszmadia legényt feljelentették és illetékes helyről megkapja méltó büntetését.

**
x **Karlsbadi czipők,** kalapok, fehér, színes és *tourista* ingek, gallérok, kézelők, zsebkendők, *nyakkendők,* selyemkesztyűk, *legújabb Kopácsi derékövek* legolesőbban beszerezhetők **Fábry Testvérek** divatruházában Nagyváradon, (Olaszi, Föuteza.)

x **Urak figyelmébe!** Szíves megtekintésre kérem *kalap-, czipő- és divatru* raktáramat. — Különösen felhívom a n. é. közönség figyelmét *fehér- és színes- batist* ingekre, férfi-, női- és gyermek *sárgaczipőkre.* **Stern Lajos** divatru raktára Bémer-tér, (Poynár ház.)

Gombával megmérgezett család.

— Saját tudósítónktól. —

Az emberek nem akarnak okulni azokból a gyakran olvasható szerencsétlenségekből, melyeket a gombamérgezések okoznak.

Az inyenczkedésért koczára teszik egészségüket és — mit a szomorú példák igazolják — igen sokszor még életükkel is megfizetik azt az élvezetet, amelyet a gombaevéssel igyekeznek maguknak megszerezni.

Tegnap délben Nagyváradon rémes jelenetek játszódtak le Kohn Ferencz iparos nagypeczeutczai szegényes hajlékában.

A cselédet reggel kiküldték a piacra, hogy vásároljon az ebédhez királygombát, mert vendégük lesz, a család fő édes anyja és testvére.

Sára — így hívják a cselédet — eljárt a megbizatáshoz képest és annak rendje és módja szerint megfőste a delikát ebédet. Mikor a sóvárogva várt gombaleveshez fogtak, mindjárt feltűnt nekik, hogy nincs annak olyan jó ize, mint rendesen és a középső leánya: Juliska, aki különben sohasem evett gombát, mert nem szereti, szintén megízlette az ételt.

Alig költötték el az ebédet, mind a h e t e n r o s s z u l l e t t e k. * Hányingerek és diarrhoék fogták el őket. Eleinte nem tudták mire vélni a dolgot, csak később midőn hevesebben léptek fel a mérgezés tünetei, gondoltak arra, hogy a gomba mérges lehetett.

Először a nagyanya lett rosszul, később a cseléd és Kohn Ferencz a család fő.

Ezek fogyasztottak el legtöbbet a mérges levesből.

A középső leánykán, ki csak két kanállal evett, legkésőbb tört ki a betegség. Kétségbe-

esve futkosott előbb a szomszédokba, hogy segítsenek rajtuk, mert meg vannak mérgezve mindnyájan.

Rémes jelenetek voltak szemtanúi az összesereglett szomszédok. A férj ott fetrengett felakadt szemekkel a szoba padozatán; a cseléd halotthalványan nyöszörgött a konyhában; egy 5—6 éves kis leánya jéghidegen feküdt az egyik ágyon és a teljesen világtalan nagyanya jajgatott, esdeklött segítség után a többi családtagokkal.

Ami legborzasztóbb a dologban, az, hogy a kis Juliska órákig szaladgált az egyik orvostól a másikig és nem tudott segítséget hozni.

Végre öt óra tájban dr. Altman Jakab és dr. Goldstein Sándor orvosok érkeztek meg, akik megadták a kétségbeesett családnak az első segélyt.

Az orvosok véleménye szerint, ha csak egy órát késik, valamennyien áldozatul estek volna.

A legkisebb leány volt a tudósítás írásaikor legrosszabbul; különben még mindnyájan nagyon betegek.

Lehetetlen ezek után azt a kérdést nem tennünk, hogy miféle piacvizsgálat van Nagyváradon, ha a veszélyt nem sejtő polgár asztalára mérges gomba is kerülhet?

A kérdésre feleljen az, kinek mulasztása folytán hét emberélet majd áldozatul esett.

Vonatok érkezési és indulási ideje 1895. május 1-től.

Érkezik:	Indul:
Budapestről 2-12, 7-08, 1-48, 7-15, 8-42.	Budapest felé 2-26, 8-43, 11-04, 11-32, 2-22.
Kolozsvárról 2-19, 10-44, 11-17, 8-00, 8-38.	Kolozsvár felé 2-20, 7-15, 2-06, 3-58, 12-05.
Szegedről 8-30, 9-32, 5-30.	Szeged felé 4-25, 7-30, 10-20.
Aradról 9-32.	Arad felé 4-25.
Vaskóh-Belényesről 11-05, 9-09.	Belényes-Vaskóh felé 4-25, 1-48.
Gyoma-Kótról 10-05, 8-00.	Kót-Gyoma felé 6-55, 1-40.
Érmihályfalváról 8-10, 9-14.	Érmihályfalva felé 6-45, 4-35.
Szent-László és Félix fürdőből 8-15*, 10-10, 3-37*, 6-20, 8-55, 10-54*.	Szent-László és Félix fürdőbe 6-40*, 8-39, 2-05*, 4-45, 7-20, 9-19*.

A fekete számok az éjleli időt jelentik.
A *-gal jelölt vonatok csak vasár- és ünnepnapokon közlekednek.

A kereskedelmi és iparkamara teljes ülése.

— Julius 3. —

A nagyváradai kereskedelmi és iparkamara Janky József elnöke alatt ma délután 3 órakor tartotta rendes havi teljes ülést.

Jelen voltak: Hoványi Géza, Franl Lázár, Andriska Károly, Daday József, Óvári Lajos, Váczy Benjamin, Dévald Mihály beltagok, Berger Dávid, Henger Viktor (Margitta), Simon György, Nagy Miklós (Élesd), Erdőhegyi József (B. Újfalu) kültagok; a magyar kir. államvasútak képviselőjében Grósz Frigyes vasúti mérnök, dr. Sarkadi Lajos titkár mint előadó.

Az elnöki közlések és az ügyforgalomról szóló jelentések tudomásul vétele után az időközben tartott állandó bizottsági ülésekről felvett jknyveket olvasta fel az előadó, melyeket a teljes ülés egész terjedelmükben elfogadott.

A kamara 1894. évi zárszámadását a kereskedelmi miniszter jóváhagyta és egyúttal kérte a nyugdíjalap zárszámadásának felterjesztését is.

Mintán a kamara már a zárszámadással egyidejűleg a nyugdíjalap zárszámadását is felterjesztette, a meghagyás téves alapon lett kibocsátva és ennél fogva a kamara utasította az elnökséget, hogy ilyen értelmében tegyen előterjesztést a miniszternél és egyidejűleg küldje meg újból a kérdéses zárszámadást.

A kamara újjáalakítására vonatkozó miniszteri leiratot tudomásul vette a teljes ülés az elnök azon megjegyzése után, hogy a választásokra vonatkozó előintézkedések már folyamatban vannak.

Az országos magyar kir. statisztikai hivatal kiadványainak 1895. évi sorozatát megrendelik.

A temesvári 7. sz. hadtestparancsnokság megkeresése folytán a kamara a versenytárgyalásokhoz képviselőül Lévy Zsigmond és Frankl Lázár beltagokat küldte ki.

Dr. Sarkadi Lajos titkárnak a teljes ülés egy havi szabadságát engedélyeztet.

A helybeli vaskereskedők és gépjavitó műhely tulajdonosok kérvényt adtak be a kamarához az iránt, hogy a vas- és aczélárak szállítására vonatkozó XX. kivételes díjszabás kedvezményét Nagyvárad vasuti állomás részére eszközölné ki.

A kamara pártolólággal terjeszti a kérelmet a miniszterhez, annyival inkább, mert Kolozsvár megkapta és Aradnak már kilátásba helyezték e kedvezményt, és ha Nagyvárad a miniszternél meghallgatásra nem találja, a kérvényező nem versenyezhetnének a már említett városokkal még a Nagyváradhoz közlekedő vidékeken sem.

Az ipariskolai jó előmenetelű tanulók jutalmazásának költségeire a kamara ötven forintot szavazott meg.

A kamara évi jelentésének felülvizsgálására Janky József elnöke alatt Hoványi Géza, Frankl Lázár, Andriksa Károly és Daday József tagokból álló bizottság küldetett ki.

Több kisebb jelentőségű ügy letárgyalása után a teljes ülés 6 órakor véget ért.

TANÜGY.

Iskolai értesítők.

Minden nyilvános és közérdekű intézet évenként számot szokott adni a munkásságát jelző eredményekről. Legfőképpen a tanintézetek azok, melyeknek évi jelentéseit — az értesítőket, nagy figyelemmel olvassák mindenütt nem csak azok, kiket valami kapes fűz az illető intézethez, de érdeklik e jelentések a haza és a nemzet fejlődését szíven viselő minden hazafit.

A tanév véget ért, az iskolák nyilvánosan számolnak be mult évi működésükről, bebizonyítandó, hogy a közjó érdekében kifejtett munkásságuk mennyire járt sikerrel és a siker mennyit lendített a haza tanügyén.

Midőn tehát a biharmegyei és nagyváradai iskolai »Értesítők« ismertetésébe fogunk, tesszük ezt oly czélzattal, hogy tiszta képet nyujtsunk arról, hogy mily arányban halad elő Biharvármegye és Nagyvárad városa művelődés tekintetében a lefolyt iskolai évben és mit várhatunk tanintézeteinktől kulturális tekintetben a jövőre nézve kérvük e czélból a tanintézetek igazgatóságait, miszerint értesítőjüket hozzánk beküldeni sziveskedjenek.

A jászóvári premontrei kanonokrend nagyváradai főgymnáziumának értesítőjét Kotonovics Sándor igazgató állította össze. Az értesítő legelő Cséplő Péter főgymnáziumi tanár, derék régészünk és történetírónk tollából közli a nagyváradai r. kath. főgymnázium történetét, melynek első része a tavalyi értesítőben jelent volt meg. Jelen második közlemény az intézet életéből 80 évet ír le igen érdekes és vonzó modorban, mely teljesen elűt az efféle cikkek rendszeren száraz és statisztikai adatokkal túlhalmozott stílusától.

Az intézet kebelében fennálló segély egylet alapja 5914 firt 43 kr; a tanári könyvtár áll: 1827 műből 4117 darabban, az ifjúsági könyvtár 2565 kötetből áll, a természettani szertár 697 darabból, a természetrajzi 9335 darabból. A tanulók száma volt 564, kik közül egy vagy több tantárgyból megbuktak 114-en, mi több mint 25 százaléknak felel meg.

EGYLET.

Biharmegyei gazdasági egyesület.

101—1895. sz.

Felhívás a szőlőtulajdonosokhoz.

Több szőlőtulajdonos kijelentette, hogy az 1896-iki ezredéves kiállításra részt óhajtanának venni boraik bemutatásával. — de ha külön-külön vesznek részt a kiállításon az tetemes költségbe kerülne az egyeseknek, miért is felkérték egyletünket, hogy az 1896-iki ezredéves

kiállításra a biharmegye gazdasági egylet czime alatt egy csoportos bor kiállítást rendezzünk, melynek aránylag csekély költségét a kiállító aránylag azaz közösen viselnék s így sokkal kevesebbe kerülne a kiállítás az egyeseknek mintha azon külön-külön vennének részt.

Egyesületünk a legnagyobb készséggel veszi ezen ügyet kezébe s nagy örömeire szolgálna ha az ezredéves kiállításra egy bor collectiot tudna bemutatni Biharvármegye és Nagyvárad város területéről.

Megkell itt jegyeznünk, hogy a collectiv kiállításban résztvevők külön-külön mindannyian pályáznak a díjakra.

Az egyes borfajokból 4 palack küldendő a kiállításra és pedig a fehér borok rajnai zöld 0.71 literes üvegekben, a veres borok barna bordeauxi 0.71 literes üvegekben, az aszuk és essentia pedig fél literes üvegekben.

A csoportos kiállítás azonban csak úgy lesz eszközölhető, ha abban többen vesznek részt, ennél fogva felhívjuk és Nagyvárad város bortermelőit és tulajdonosait, hogy a kik az 1896-iki ezredéves országos kiállításra a biharmegyei gazdasági egylet által rendezendő csoportos bor kiállításra részt venni óhajtanak, ez iránti szándékukat legkésőbb folyó hó végéig egyesületünk titkári hivatalánál jelentsék be, hogy ennek alapján a kellő lépéseket megteheszük.

Nagyvárad, 1895. július hó 4.

Nagy Lajos,

a biharm. gazd. egyesület alelnöke.

MULATSÁG.

A kereskedő ifjak köre juliálisa.

Mertz Nándor, a kereskedő ifjak köre által július 6-án a Rhédey kertben rendezendő táncmulatság elnöke, ez uton kéri fel a rendező bizottsági tagokat, hogy ma (csütörtökön) este 6 órakor az egylet helyiségében tartandó gyűlésre lehetőleg teljes számban megjelenjen sziveskedjenek. Ugyanott a rendezői jelvények is átvehetők lesznek.

SZINHAZ.

Heti műsor.

Csütörtökön: *A Becstelének.* itt először.

Pénteken: *Fauszt.* Opera.

Szombaton: *A trapezanti hercegnő.*

Vasárnap: *Fokról-fokra.* — Este: *A rezervisták.*

Mongodin ur felesége.

— Julius 3. —

A társaságok közül azóta az egyiknek ajkára fagyott a nevetés Ravul Toché szeméire az örök álom borult s végtelen szomorúság közepette halt meg, miután végig nevetette Európa összes színházi közönségét. Megölte magát a virágfakasztó tavaszon, miután hitelezői elől nem tudott máshova menekülni: csak a halálba. Ki szellemben oly gazdag volt, szegényen, ah, nem, adósságokkal terhelt halt meg.

És nevetünk tegnap a szinkörben, nevetünk a francia, könnyed, finom, elmés bohózatban, melyben egymást váltották fel a pompás helyzet komikum és a mindvégig discret, de kacagató jelenetek, melyek a szereplő személyek jelleméből eredtek. Ha fogatkozásai is vannak a darabnak, azt nines időnk észrevenni, nem tűnnek fel előttünk, mert a rohamosan folyó eszelekvény nem engedi, hogy apróbb foltokat vehessünk észre a csillogó, erős francia szellemmel megirt darabban.

A reprise szerencsés kézre mutat. A melegben nem szeret a közönség sem társadalmi, sem politikai eszméssel foglalkozni, s ha a tragédiák üres ház előtt mennek, az természetes. 30° Reamurban vajmi keveset érdekel bennünket a tragikus hős sorsa. De az élet ferdeségeit oly kitűnő világításban, mint a tegnapi, szívesen megnézzük, s nevetés közben elfelejtjük a gyötrő, kínzó meleget és forróságot. Ilyen darabok kellenek — nyáron.

Az előadás nem rontott a darabon, mert élvezhető volt! személyekről szólva Rónaszéki (Mongodin) ötletes alakítása ismeretes a közönség előtt. Művészetének egész tárházát felhasználta, s természetes, erős komikumával ellenállhatatlan volt. Delli Emma Monteplat Clorinda szerepét sok finomsággal adta, természetessége és könnyedsége csak növelte sikerült alakításának számát.

Szendrei, Tompa, Bácsné jók voltak. Balassáról (Berneret) csak annyit mondhatunk, hogy kacagató komolysággal játszott s komolyan kacagató volt.

A bectelenek.

Rovettának az olasz kormány által pályadíjjal kitüntetett színműve — mely ma kerül először színre a szinkörben, az újabb színműirodalom egyik legjelesebb alkotása. A külföldi színpadok állandó repertoire darabja és a hazai színházakban és mindenütt óriási hatással adták elő legutóbb a kolozsvári nemzeti színházban. Suderman »Becsulet«-e óta alig irtak ilyen darabot, mint a »Becstelének«, mely megrázó helyzeteivel és érdekes alakjaival szinte fenomenalis sikert aratott. A darab szerepei a legjobb kezekben vannak és így bizonyára itt sem marad el az a siker, mely Rovetta szerencsés művének állandó kísérője.

REGENY-CSARNOK.

Későn.

Robinson F. W. után: M. J.

19

(Folytatás.)

Meg kellett magának vallania, hogy önként engedte át magát a kísértésnek; de azt hitte, hogy e leánytól, kinek arca és egész lénye oly különös hatást gyakorolt reá, bármikor elválhat a nélkül, hogy neki vagy magának fájdalmat okozna. Éjjel-nappal jelen helyzete fölött törte fejét; elhanyagolta irodáját és semmiféle munka sem izlett neki. Két egyformán nemes, egyformán szép leány volt előtte s valamelyiknek szívét meg kellett törnie. Egyrészt régi ígéret kötötte Courey Geraldinehoz s összes érdekei, jövője, állása, becsülete forgott koczán, ha ez ígéretet megszegi. Másrészt azonban érezte, hogy nem szereti többé e leányt s hogy társasága nem elégíti ki őt többé; érezte, hogy tettetnie kell és e hazugság malmok gyanánt nyomta szívét.

Egész valója Carrington Sefő volt már és még sem volt képes kitarítani e leány mellett s felszakítani a régi kötelekeket. Mit mondott volna a »világ«, ha »egy divatárusnő« miatt eljárt volna jövőjét? Bizonyára kinevelték volna, barátai pedig szánták és bolondnak neveztek volna. És ki tudja, jó asszony lett volna e Seffől? S azután ennek rokonai és ismerősei! Mily rettenetes az, mikor ily emberekkel kell összejönni s oly apósa van az embernek, ki egy öntődében 35 schillinget keres hetenkint! Egy piltanatnyi vakságért elrontani egész életét s egy »mesalliance« áldozatává lenni — nem, ennek nem szabad megtörténnie!

És még sem volt elegendő bátorsága Seffel szakítani. — hisz szerette őt! Hogy szívének egész teljével csüngött e leányon, ezt akkor vette észre először, midőn szándékát, hogy őt kerülni fogja, keresztül akarta vinni. Mennyire vágyott egy szava, egy tekintete után, ha csak egy napig nem látta! Nem, egyszóval a válás sehogysem ment! Ez már csak azért is borzasztónak tűnt fel előtte, mert a leány imádtá őt. És mégis szabaddá akarta magát tenni s megakarta törni azt a varázst, mely őt e leányhoz fűzte.

E szándék azonban, melyet bármely más világfi könnyen keresztülvitt volna, meghaladta a Grey Dudley erkölcsi erejét, fölébredt benne saját gyöngeségének tudata. Egy köny a Sef csodálatos szemében, hangjának egy remegése, melyet egy czélzatosan odavetett szó előidézett, vidámsága s kitörő jó kedve, ha ismét szeretetreméltó és jót mondott, mindez ismét ingadozóvá tette Dudleyt. Nem volt lelke hozzá, hogy a benne bizó, fiatal szívet megtörje; s nem merete neki megmondani, hogy nem érdekes szerelmére.

Az eppingi erdőbe való kirándulás óta a leány is nagy változáson ment keresztül. Az életkedvtől duzzadó, mulatni vágyó, vidám Sef érző, komoly lényé változott, kinek minden gondolata kizárólag azé a férfié volt, ki föltette magában, hogy e fiatal, ártatlan, bizalommal telt leánykát el fogja hagyni.

Szerelmesének különös, változó magaviselete folytán a Sef helyén minden más leány inkább bizalmatlanságot, megvetést érzett volna iránta. Összejövetelük még mindig titokban történt; Dudley kerülte a leány atyját és soha sem kereste fel őt otthon. Sef azt hitte, hogy talán családi tekintetből akarja Dudley egyelőre titokban tartani viszonyukat s türelmesen várt azon napra, melyen ez félre fogja vonni a fátyolt s a melyen neki nyíltan szabad lesz kimutatni iránta érzett határtalan szerelmét. Dudley soha sem beszélt vele a jövőről, ellenkezőleg: gödösen került mindent, ami vonatkozásban lett volna ezzel Sef ezt csak egy alakban tudta elképzelni és ez a házasság volt. Természetesen nagy idegenkedést érzett a Dudley rokonai és barátjai iránt, mert tudta, hogy ezek le fogják őt nézni. De mindeme titokzatosságokban volt bizonyos regényesség, mely összeillet az ő élénk természetével:

(Folyt. köv.)

T Á V I R A T O K.

Tárgyalás Kassán.

Kassa, jul. 3. (Saját tud.) Az orsz. középiskolai tanáregyesület közgyűlése ma nagy érdeklődés mellett kezdődött meg.

A közgyűlést a tagok szép számu jelenlétében és élénk érdeklődése között Dr. B e ö t h y Z s o l t elnök nyitotta meg.

A kormány képviselőiben ezután Szieber főigazgató üdvözölte a közgyűlést, utána a polgármester mondott üdvözlő szavakat.

Majd az elnök mondott köszönetet a kormánynak, a főispánnak, a városnak a tanárok mozgalmának pártolásáért és Bubics Zsigmond püspöknek, ki a tanáregyesületbe száz forinttal alapító tagnak lépett be.

Dr. Szigetvári Iván az egyesület főtitkárja ezután évi jelentését terjesztette elő, majd Müller József a pénztár állapotról tett jelentést.

Most az alapszabályok módosításának ügye közeledett. A kérdés előadója dr. Alexander Bernát volt, ki új alapszabálytervezetet terjesztette elő.

Javaslatát élénk vitára adott alkalmat. Délben egy óraker a közgyűlés alkalmából a város a vendégek tiszteletére fényes ebédet adott, melyen szebbnél-szebb hazafias felköszöntők hangzóttak el.

Ezután a város nevezetességeit tekintették meg.

Este társasvacsora lesz, holnap pedig kirándulás különvonaton Jászóra, hol a vendégeket Benedek Ferencz jászói prépost látja szívesen.

A közgyűlést július 5-én folytatják.

Egy kormánybiztossal kevesebb.

Budapest, jul. 3. (Saját tud. táv.) Gróf Festetics Andor földmívelésügyi miniszter megszüntette a deliblati homokszőlőtelepítés érdekében felállított kormánybiztosságot és Pálffy Elemér orsz. képviselőt feloldotta a kormánybiztosi teendőktől. A miniszterium most saját hatáskörében kívánja a teendőket elintézni.

A liberalismus esődje Ausztriában.

Bécs, július 3. (Saját tud. táv.) Plener dr. volt pénzügyminiszter tegnap lemondott képviselői mandátumáról. P l e n e r visszalépése a képviselőházban nagy meglepetést keltett. A beavatottak ismerték ugyan Plener szándékát és hívei mindent elkövettek, hogy erről a német-szabadelvűekre nézve rendkívül hátrányos szándékáról mondjon le, de mind hiába volt. A német balpártban ennél fogva tényleg nagy az aggodalom és Plener visszalépése úgy látszik csak kezdete a párt komolyabb elemei zászlófutásának. Suess, gróf Khuenburg és a párt több kiválóbb tagjainak nyilatkozataiból arra lehet következtetni, hogy a politikai életben való részvételt megunták.

Ezeknek a visszavonulásoknak nem csak személyi jelentőségük van, hanem tünetet képezik a liberalizmus vallásának Ausztriában. Itt már a mozgatóke alásta az ő oszlopos embereinek a pozícióját, sőt egyenesen veszélyére vált a dualizmusnak, mert akár az antisemiták, akár a más túlzó pártok támadják a dualizmust, a támadások alapját mindég a liberális visszaélések képezik Lajthán innen és túl.

Uj kormány Angliában.

London, július 3. (Saját tud. táv.) Akers Douglas-t közmunka-miniszterré, Walter Long-ot földmívelésügyi miniszterré nevezték ki. A kabinetben mindkettőnek tanácskozási joga van.

London, július 3. (Saját tud. táv.) A következő hivatalos kinevezéseket teszi közzé: Írország államtitkárává Gerald Balfour (A. J. Balfour öcsese), postaminiszterré a norfolki herceg, a tilkos államtanács alelnökévé Sir John Goret, a pénzügyminiszterium parlamenti államtitkárává Sir William Walrond, a tengerügyi hivatal államtitkárává neveztetett ki.

Wekerle és Bánffy.

Budapest, július 3. (Saját tud. táv.) Br. Bánffy Dezső miniszterelnök és Wekerle Sándor között már az országgyűlési ülészek alatt ellengyülés volt tapasztalható s ez okozta azt, hogy a volt miniszterelnök nem is reflektált arra, hogy beválasztassék a delegációba. Mert már határozottabb jelei mutatkoznak annak, hogy az utód elejével különös lábon áll. Ugyanis egész határozottsággal beszélnek arról, hogy a temesvári főispán Molnár Viktor, Wekerle sógora lemond. Utódjául Telbisz temesvári polgármestert emlegetik, a ki gr. Szapáry Gyulával szemben a legnagyobb tapintatlanságokat követte el, amikor kilépett a szabadelvű pártból. W e k e r l e t vajjon bántja-e a grófok és a bárók kinevezése, közelálló körökben egyenesen azt beszélnek, hogy Bánffynak ez az akciója inkább Wekerle ellen irányult, mint egyházpolitikai súlylál birt. Bánffy meg akarta mutatni a Wekerle-Szilágyi-Csáky csoportnak, hogy az ő előterjesztésére megleszi a korona ezt, a mit a Wekerle kabinetnek a legnagyobb határozottsággal megfogadott. Az ősszel komoly konfliktus várható a csoportok között, s nem lehetetlen, hogy az egyházpolitikai körök teszik tönkre a szabadelvű pártot.

Az angol politikai helyzet.

London, jul. 3. (Saját tud.) Roseberry lord tegnap a 80-as klubban beszédet tartott, melyben kijelentette, hogy a politikai helyzetet az jellemzi, hogy a liberális unionisták a konservatív pártba fognak beleolvadni. Jövőben csak két nagy párt fog egymással szembeállani, t. i. a tory párt és a szabadelvű párt. A liberálisoknak a választási campagne-nál a főszűlyt a felsőház reformjára kell helyezniök, anélkül azonban, hogy a liberális program más pontjait figyelmen kívül hagyják.

K ö z g a z d a s á g.

Vastag tévedések.

A gazdasági tudósításokból immár tisztán áll, hogy az egész országban fellépett a rozsdá. Jelenik ugyan mindenünnen, hogy eddig károkat nem okozott, de kérdem, lehet-e valaki illetékes e felett véleményt mondani akkor mikor a mag még csak félig van kifejlődve és semmiféle külső jelekből a kár még nem konstatalható? Abból azonban, hogy ez ideig a vetésekben kár nem látható, korántsem következik, hogy ez valóban így is van.

Tudjuk, hogy a levelek a növényéletben igen fontos szerepet játszanak, ők közvetítik az éleny és szénehy (szénsav alakban) körforgását ők látják el nem kis mértékben a növényt nedvességgel a harinat felszivása által s mérséklék a forró napsugarak közvetlen hatását az egész növénylétre. Mi következik már most ebből? nem-e az, hogy a megtámadott levél nem végezhetvén akadálytalanul természetes funkcióját, az egész organismusban kisebb-nagyobb táplálkozási zavar áll elő a szerint, a mint a rozsdá kisebb vagy nagyobb mérveteket ölt. De nem, csak a levelek hiányos működése hat kártékonyan a növényi individium fejlődésére hanem maga a rozsdá is mint élődi, emészt a növénynek azt a tápnedvét, mely egészen az anyanövénynek volt rendelve. Hogy a rozsdá csakugyan a növénynedvet fogyasztja, világosan látható abból, hogy azok a növényrészek, — mind megannyi szükséges szervek a növényélet ökonomiájában — melyeken a rozsdá fellépett, mind elhalnak. Már most ha ez így áll, az ellenkezőt pedig senki sem képes bebizonyítani, hogyan lehet állítani, hogy a rozsdá eddig károkat nem okozott? Számokban ugyan ki nem fejezhető a kár, de a természet vaskövetkezetessége az ezen alapuló tapasztalás is azt mutatja, hogy a rozsdá kár nélkül, mint minden ok okozat nélkül, nincs és nem is lehet.

Epen ily megfoghatatlan homály uralkodik az üszög keletkezésének kérdése körül. Azt állítják, míg a szaklapok is, (köztelek) hogy az idei bő esőzések szaporították el országszerte az üszögöt. Uram bocsá, mily naiv leplezése ez az ignorancziának! Soha még üszög nem keletkezett atmoszferikus behatások következtében. Akár már kint van a kalász, akár még mélyen a szárban, külső infectió által az egészséges kalász soha üszöggé nem degenerálhat. A mag külső héjára (epidormis) rátapadt előző évi üszögspórák a mag csirázásával egyidejűleg életre ébrednek s behatolnak a növény embryójába. Itt, mint más gombák, gyorsan fejlődnek, s aszerint, amint több vagy kevesebb kalászcsebrénybe bejutnak, több vagy kevesebb üszögös kalásznak is lesz. Az üszögöt észrevehetjük már a kalász legzsengőbb korában, midőn az még egészen lent a szárban van s alig egy cm. hesszu. Miután tehát a kalász már ébrény stádiumában infeciáltatik, továbbá a meg nem támadott kalász csak egészséges magot nevel, egészen világos, hogy a növény későbbi fejlődési szakában az időjárásnak abszolúte semmi befolyása nem lehet az üszög akár szaporodására, akár csökkenésére.

Gazdasági téren a kutatás és vizsgálás oly lényegés momentum, hogy anélkül a gazda csak hiába való teoriák tömkelegébe jut s hamis feltevésekbe merül el.

Nagyvárad, 1895, június 30.

Rimler Pál.

A budapesti termény-tőzsde forgalma
1895. július 2.

Budapest, július 1. I. Készárúüzlet. Buzát ma mérsékelten kínáltak, — a vételkedv korlátolt volt és lanyha irányzat mellett 5.000 q. hazai buza kelt el 5 krral drágább árakon.

Idegen búzában nem volt forgalom.
Rozs irányzata vevők tartózkodása folytán csöndes, ára 5.40—5.45 frton Budapesten.
Tengeri irányzata változatlan és forgalom nélküli.
Árpa irányzata és ára változatlan.
Zab irányzata csöndes.

II. Határidőüzlet. Amerika tegnap 1 centtel olcsóbb áremelkedést jelentett. Az időjárás és a vevők tartózkodása folytán az árak 4—6 krral drágábbak voltak.

Előfordult kötések: buza őszre 6.83—7.— frt, rozs őszre 5.71—5.81 frt, tengeri július—augusztusra 5.96—6.07 forinton, tengeri augusztus—szeptemberre 6.08—6.21 frt, zab őszre 5.68—5.75 frt, káposzta-repcze augusztus—szeptemberre 9.85—9.95 forinton.

Záralkor maradt: buza őszre 6.90—6.92 forinton, rozs őszre 5.78—5.79frton, tengeri júliusra—aug-ra 6.—6.01 frton, tengeri augusztus—szeptemberre 6.12—6.13 frton, zab őszre 5.77—5.78 frton, káposzta-repcze augusztusra—szeptemberre 9.80—9.85 forinton.

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1895. július 3-án.

Magyar aranyjárdék 4%	123.—
Magyar koronajárdék	99.60
Magyar vasúti kölesön aranyban 4 1/2%	125.75
Magyar vasúti kölesön ezüstben 2 1/2%	108.—
Magyar keleti vasúti államkötvény 1876-ból	123.—
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	98.—
Italmérségi jog megváltási kötvény	101.25
Horvát-szlavon földtehermentesítési kötvény	98.75
Magyar nyereséj sorsjegy-kölesön	158.—
Tiszazabályozási és szegedi sorsjegy kölesön	147.—
Osztrák járadék papírban	101.—
Osztrák járadék ezüstben	101.25
Osztrák járadék aranyban	123.50
Osztrák korona járadék	101.25
1860. osztr. államsorsjegyek	157.—
Osztrák-magyar bankrészevény	1075.—
Magyar hitelbank részvény	491.—
Osztrák hitelintézet részvény	407.20
Osztrák-magyar államvasúti részvény	438.50
20 frankos arany (Napoleon d'or)	959.—
Német birodalmi márka	59.85
London vista	121.20
Paris vista	48.10
20 márkás arany	11.86

SZINKÖR NAGYVÁRADON.

Az olasz kormány által kitüntetett pályamű.

Nagy bérllet 24-ik szám. IV. Kis bérllet 4-ik szám
Páros. Páros.

Csütörtökön 1895. július hó 4-én
itt először:

A BECSTELENEK.

Pályadíjjal koszorúzott színmű 3 felvonásban. Írta: Róveta Cerolamo, fordította Deréki.

S Z E M É L Y E K:

Moretti Károly	Tompá Kálmán,
Eliza, neje	Angyal Ilka.
Fernandó, fiaeskájuk	Klei Margit.
Orlandi, Eliz apja	Balassa Jenő.
Sigismudi József	Gál Gyula.
Fornaris asszony	Tóvölgyi Margit.
Serafinó kereskedősegéd	Déri Béla.
Házmester	Czakó Vilmos.
Theresa) cselédek	Hunyadiné.
Camilla)	Szabó Laciné.

Idő: Jelenkor.

Az előadás kezdete fel 8, vége fel 10 órakor.

Holnap pénteken, július hó 5-én bérlletfolyamban

FAUST.

Nagy opera.

Méltgs. Gróf Wenckheim Géza ur
mágori uradalmában eladó **tiszta ma-
gyar fajú**

75 drb. tenyésztehén

idei borjukkal

125 drb 3, 2 és 1 éves üsző.

Bővebb felvilágosítást az uradalmi
intézőség (Pa-Mágor u. p. Vésztő Bék-
késmege) nyújt. 172 3-6

Kisbirtokosok figyelmébe.

Egy legjobb karban lévő, alig használt, teljesen felszerelt

cséplő-gép

hozzá tartozó **járgánnyal**, jutányosan eladó — esetleg **bérbeadó.**

Bővebb felvilágosítással **JANKY ANTAL** Nagyváradon szolgál. 171 3-5

Magyarország sok százra menő ásványvizei között

a „Gieshübl” viznek egyetlen hasonmása!
BODOKI

„MATILD-FORRÁS”

rendkívül szénsavdus és páratlanul tiszta égvényes savanyuvíz.

Elsőrangú asztali- és üdítő ital

a melynél tisztább, egészségesebb és kellemesebb ásványvizet képzelni sem lehet.

Legjobb vegyelemzés: ... a bodoki „Matild-forrás” vize a legtisztább és legértékesebb égvényes savanyuvízünk. Ható alkotó részei közül nátriumbicarbónát- szénadtartalmú jót nagyobb, mint a hasonló természetű (gieshübl, radéini, preblai, bilini kron-dorfi, luh Margit stb.) vizek. Ritka nagy szabad- és félig kötött szénadtartalmának s kitűnő kezelésnek tulajdonítható, hogy a víz üledéket nem képez: gyógyító ezélokra használva érvényre jut a víz minden alkotó része ...

Budapest, 1895. ápril 21.

Dr. Hankó Vilmos, s. k.

Orvosi tekintélyek egybehangzó nyilatkozata:

... a bodoki Matild víz kitűnő hatással van az emésztő és légző szervekre. A köhögési inger, rekedtség, tüdőhurut ugyancsak javulnak mellette. Vérkeringési zavaroknál, epe-, vese- és scrofulosus bajoknál is nem egyszer tapasztaltatott igen jó hatása. Étrendi italul és járványos időben ivóvíz helyett használva, megbecsülhetlen.

Borral, cognakkal, gyümölcs-szirupokkal, vagy tisztán magában használva a „Matild” víz igazán pompás ital.

Árjegyzék és a víz leírása szívesen küldeték.

Árak Nagyváradon üveggel együtt egy liter 17 kr., fél liter 13 kr.

Nagyváradon főraktár **Wurst József** fűszer- és esemege kereskedése: kapható továbbá minden ásványvíz-üzletben és nevezetesebb vendéglőben.

Hazafias tisztelettel 175 1-0

György József, forrás kezelője.

(Háromszékmegye) Bodok (Háromszékmegye)

Bor-eladás.

Gróf Stubenberg József

pinceszetéből saját termésű érmeleki borok palaczkokban, valamint hordóban eladók. Bővebb tudósítást és árjegyzéket ad a számtartói hivatal Székelyhidon (Biharm.)

(137) 29-30

Sztojcai Gyógyfürdő

(Erdély, Szolnok-Dobokamegye)

megnyitattott június hó 15-én.

Ezen égvényes konyhasós savanyuvíz kitűnőnek bizonyult heveny-, idült gyomor- és bélhurutban, a légzőszervek hurutos bántalmaiban, máj-, epe- és vesebajokban, gyomor- és belsábában, altesti vérbőségben, aranyérbén, sárgaság, epekövekben, a vesék és húgyhólyag hurutos bántalmaiban, húgykő képződéseknél stb. A fürdő szépsézetű és gyógyberendezési szempontjából a fürdő új igazgatósága azon van, hogy a forrás legintenzívebb kezelése nagyszámu, szép és egészséges lakások berendezése, valamint minden lehető kényelem biztosítása által az üdülésre vágyó és gyógyulást kereső közönség igényeinek minden tekintetben megfeleljen.

A fürdőben ivó-, fürdő- és belégző gyógy mód alkalmaztatik.

Hidegvízgyógyintézet-zuhanyok.

Massage savó-szóló kúra.

A vendéglő vezetését egy budapesti jóhírű főszakács vette át, ki magyar-francia konyhát tart, a betegeknek orvosi utasítás és gyógyjavallat szerint főzet. — A vendégek szórakoztatására vannak: a park erdei fényes sétányok, teke-pálya, olvasó- és társalgó-terem, hangversenyek, balok, ugyszintén jó cigány zenekar.

Vasúti állomás Galgó állomástól a fürdőig és viszont társas- és magánkocsik közlekednek. Társas-kocsi viteldij személyenkint 1 frt.

Fürdő-orvos és gyógytár helyben.

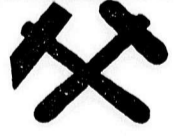
Levelek és sürgönyök a nap bármely szakában feladhatók. Minden megkeresésre utasítást és felvilágosítást készséggel ad

(165) 7-10

a fürdőigazgatóság.

Iparosok és gazdák figyelmébe

ajánljuk

locomobil fűtéshez

kitűnően alkalmas

salgótarjáni és petrozsényi

darabos, koczka- és dió-szenünket, valamint aknaszenünket kazán fűtéshez.

Mérsékelt árak, gyors és pontos szállítás.

Megrendelések az alulírt igazgatósághoz vagy Fischer Sámuelhez Nagyváradra intézendők.

A salgótarjáni kőszénbánya részvény-társulat.

igazgatósága,

Budapest, V., József-tér 14. sz.

(160) 5-10